

CHIBI & TOSA CHIBI

Boven: Tosa-Chibi haan en hen.

Met dank aan Bert Santema.
Foto's Klaas Dillema.

In het Friese dorp De Westereen, houdt Bert Santema zich bezig met de fokrichting Chibi en Tosa-Chibi. Beide rassen zijn in ons land nauwelijks bekend en zeer zeldzaam. Zowel de Chibi als de Tosa-Chibi hebben overeenkomsten met de in Europa veel bekendere Ko-Shamo. Ook in Japan, het land van oorsprong zijn ze veel zeldzamer dan de Ko Shamo.

In tegenstelling tot de Ko Shamo is er van beide rassen geen officiële standaardbeschrijving. Dit komt o.a. door de vele fokrichtingen van deze kleine Shamo rassen. Elke streek en soms zelfs bepaalde fokkers letten op andere detailkenmerken van deze kleine Bonsai vechters. Het is wat dit betreft belangrijk om te weten dat de meeste Japanse rassen lokale variaties en stammen hebben.

De standaard in Japan is ook niet zo gedetailleerd als wij hier gewend zijn, het is meer een richtlijn. Vandaar dat Bert ook graag spreekt van een fokrichting. Kritiek hierop is met de Nederlandse blik terecht dat het te weinig concreet is en te weinig handvaten geeft. Anderzijds geeft deze Japanse stijl veel ruimte aan de creativiteit van de fokker en maakt dit evolutie van het ras mogelijk.

Zonder een standaardbeschrijving uit het land van oorsprong en met de verschillende fokrichtingen blijft erkenning erg lastig, zelfs al zijn er veel type beschrijvingen bekend die naast de onderlinge verschillen, toch ook hoofdzakelijk overeenkomsten vertonen. Het is dan ook belangrijk om deze overeenkomsten wel vast te houden.

De Chibi

De Chibi heeft een kortere hals- en beenlengte en een meer ontwikkelde keelwam dan de Ko Shamo en lijkt daarmee meer op een miniatuur uitgave van de oorspronkelijke Yamato.

De Chibi is minder opgericht dan de Ko-Shamo, het lichaamsgewicht 600 gram (jonge hen) tot 1000 gram (oude haan) is bijna identiek.

Ze hebben een korte, krappe en harde bevedering, waardoor hun sterke bespiegeling goed zichtbaar is. De loopbenen zijn kort en geel en hebben vier of meer rijen schubben.

De garnalenstaart is een onmisbaar raskenmerk. De kop neemt in tegenstelling tot de Ko Shamo met het ouder worden in breedte toe en wordt vooral veel grilliger. Vooral de kop van een oude haan wordt hierdoor steeds mooier. Bert is dan ook het meest gecharmeerd van zijn oudere dieren.

Onder: kopstudie van een Chibi haan. Waarbij opgemerkt dat hij nog iets vleziger in het gezicht mag.

De lichaamsbouw van de Chibi is breder en gedrongener dan die van de Ko-Shamo. Natuurlijk is de '*wing gap*' (spleetvleugel) een onmisbaar raskenmerk welke bij dit ras hoort, maar wat met het oog op erkenning een stuk lastiger is. Toch blijft Bert doorgaan met het fokken van de open vleugel variant. Je kunt de

spleetvleugel prima wegfokken, aldus Bert, maar realiseer je dan wel, dat je ook de specifieke raskenmerken weg fokt.

Boven: De typische spleetvleugel.

Onder: Tarwe Tosa Chibi hen.

Tosa Chibi

Momenteel ligt bij Bert de nadruk meer op de fok van de kleinste variant: de Tosa Chibi. De kleinheid van dit ras en het gegeven dat dit ras aan de oorsprong ligt van de andere varianten, spreken Bert erg aan. Daarnaast zit hij met de Tosa Chibi veel dichterbij de beschreven kenmerken dan met de Chibi variant, die

vooral in de kop best nog wat extremer kunnen.

De Tosa Chibi is de oudere vorm van de huidige Ko Shamo en Chibi. Vanuit dit oude ras, zijn de eerder genoemde rassen naar voren gekomen. Met een lichaamsgewicht van niet meer dan 750 gr. voor volwassen hanen en nog geen 550 gram voor de hennen zijn de Tosa Chibi's een stuk lichter dan de Ko-Shamo en de Chibi. Bij Bert loopt zelfs een oude Tosa Chibi hen die de 500 gram net niet kan halen.

Deze minder opgerichte variant is als eerste ontwikkeld uit gemeenschappelijke 'Tosa' of 'Indo' voorouders. De eigenlijke oorsprong van dit kleinste Shamo ras, moet onder de kleinste Aseel varianten te zoeken zijn.

Vermoedelijk is het ras geïmporteerd in het Edo-tijdperk (1603-1868).

Bij Bert loopt ook een tarwe bonte Tosa Chibi; een kleurslag die je bij de Aseel veel ziet.

Rechts:

Een tarwe-bonte Tosa-Chibi haan.

De raskenmerken van de Tosa-Chibi worden o.a. beschreven door Shinichi Zenimoto (Japan) en Geert Coppens (België) in het boek 'Yamato Gunkei and Ko Shamo', gepubliceerd door The Oriental Gamefowl Club International. Als typische raskenmerken beschrijven ze naast de eerder genoemde kenmerken, ook de volgende: Walnoot- of erwtenkam, geen te sterk ontwikkelde oorlellen, smalle pluimen, geen of zeer kleine kinlellen en keelwam, brede schouders en een dikke borst. De open vleugel en de garnalenstaart (omgekeerde opkrullende buitenste slagpennen van de staart). De poten zijn middenlang. De ogen zijn minder scherp dan de Ko-Shamo of Chibi, maar ze moeten wel de blik hebben van een vechthoen. Met beide verwante rassen heeft de Tosa Chibi, naast de parelogen, ook de vier-rijige schubben op de loopbenen gemeenschappelijk.

De behoorlijk lange en zachte bevedering onderscheidt dit ras weer van de Chibi en de Ko Shamo.

De stand is niet zo extreem verticaal en hun veren zijn zachter dan die van de Ko-Shamo.

Hoewel ze erg klein zijn, moeten ze altijd een normale evenwichtige verhouding hebben tussen nek, lichaam en benen.

In Japan zijn er ook varianten met extreem korte poten.

In tegenstelling tot de Ko Shamo zijn ze vooral kleiner en compacter. De Tosa-Chibi is zeer zeldzaam!

Wabi-Sabi

Zowel de Chibi als de Tosa Chibi illustreren wat de Japanners Wabi-Sabi noemen: Wabi-Sabi is een uit Japan afkomstige levensfilosofie die je in aanraking brengt

met de schoonheid van het vergankelijke en het onvolmaakte. Pas als we aanvaarden dat alles uiteindelijk moet buigen voor de tijd en niets volmaakt is, kunnen we inzien dat ook daarin veel schoonheid zit.

Ach, wat is schoonheid? Zolang ook de filosofen het hier niet over eens worden, mogen wij gelukkig ons meningverschil hierover ook behouden. Voorlopig is Bert nog wel even bezig om steeds dichterbij de richting te komen van zijn visie op "de schoonheid der dingen" en zijn ideaalbeeld van de Chibi en de Tosa-Chibi. Natuurlijk zijn de vele overeenkomsten die in verschillende rasbeschrijvingen te vinden zijn, hierbij zijn uitgangspunt.

Mocht u vragen, opmerkingen, tips o.i.d. hebben wat betreft de Chibi en de Tosa-Chibi, mail gerust. Bert is benieuwd naar uw reacties, zowel positief als kritisch. E-mail b.santema@knid.nl

Boven: Tarwekleurige Tosi Chiba haan.

Copyright ©2011 Aviculture-Europe. All rights reserved by VBC.